

POSTANOWIENIE

Dnia 4 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z powództwa I.P-R.

przeciwko [...] Teatrowi [...] w O.

o przywrócenie do pracy i wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Spółecznych w dniu 4 czerwca 2019 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w O.

z dnia 26 marca 2018 r., sygn. akt IV Pa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. oddala wniosek powódki o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Spółecznych w O. wyrokiem z dnia 26 marca 2018 r., po rozpoznaniu apelacji powódki I.P-R. oraz pozwanego [...] Teatru [...] w O. od wyroku Sądu Rejonowego w O. z dnia 14 grudnia 2017 r., którym przywrócono powódkę do pracy u pozwanego na dotychczasowych warunkach pracy i płacy (pkt I) oraz zasądzone od pozwanego na rzecz powódki wynagrodzenie za cały czas pozostawania bez pracy pod warunkiem podjęcia przez powódkę pracy u pozwanego (pkt II), zmienił zaskarżony wyrok w punkcie II w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 50.240 zł tytułem wynagrodzenia za okres pozostawania bez pracy pod warunkiem podjęcia przez powódkę pracy u pozwanego (pkt I) oraz w punkcie III w ten sposób, że w miejsce

zasądzonej kwoty 360 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego zasądził kwotę 720 zł (pkt II), w pozostałym zakresie oddalił apelację powódki (pkt III), oddalił apelację pozwanego (pkt IV), zasądził od pozwanego na rzecz powódki dalszą kwotę 9.650,50 zł za okres pozostawania bez pracy od dnia 15 grudnia 2017 r. do dnia 26 marca 2018 r. pod warunkiem podjęcia przez powódkę pracy u pozwanego (pkt V) oraz kwotę 270 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą (VI).

W motywach orzeczenia Sąd Okręgowy podniósł, że prawidłowo uznał Sąd pierwszej instancji, iż podana w wypowiedzeniu umowy o pracę przyczyna została sformułowana w sposób ogólny i niekonkretny, a pozwany w sposób niebudzący wątpliwości nie wykazał, aby powódka była w pełni świadoma wszelkich okoliczności, które miały stanowić o utracie przez pracodawcę do niej zaufania. Ponadto pozwany naruszył art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 506), bowiem wypowiedział powódce umowę o pracę przed uzyskaniem stanowiska Rady Gminy S. co do wyrażenia zgody na rozwiązanie umowy o pracę z powódką jako członkiem rady gminy, a uchwałą z dnia 28 kwietnia 2016 r. Rada Gminy nie wyraziła zgody na rozwiązanie z powódką umowy o pracę. Sąd Okręgowy nie podzielił argumentacji pozwanego, że przywrócenie powódki do pracy było niecelowe z uwagi na zatrudnienie innej osoby na stanowisku, które zajmowała oraz że jej powrót do pracy spowoduje konflikt, ponieważ zeznania świadków, które miały uzasadniać powyższe stanowisko pozwanego, zostały wyrwane z kontekstu. Odnosząc się z kolei do zarzutów apelacji powódki Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że błędne było stanowisko Sądu pierwszej instancji, jakoby brak było możliwości wyliczenia kwoty wynagrodzenia przysługującego powódce za cały okres pozostawania bez pracy, gdyż sąd pracy uwzględnia żądanie na datę wyrokowania, a nie na datę podjęcia pracy przez pracownika przywróconego do pracy.

Pozwany zaskarżył w całości wyrok Sądu Okręgowego skargą kasacyjną, domagając się uchylenia w całości zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego Sądowi drugiej instancji.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie następujących przepisów prawa materialnego i przepisów postępowania: 1) art. 45 § 2 k.p., przez błędną wykładnię i w konsekwencji jego niezastosowanie wobec orzeczenia o przywróceniu powódki do pracy; 2) art. 25 ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym w związku z art. 8 k.p., przez niezasadne przyjęcie, że powódka korzysta z ochrony przed rozwiązaniem stosunku pracy przewidzianej w tym przepisie; 3) art. 47 k.p. w związku z art. 25 ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym w związku z art. 8 k.p., przez błędną wykładnię i zasądzenie na rzecz powódki odszkodowania za cały okres pozostawania bez pracy; 4) art. 477¹ k.p.c., przez orzeczenie o przywróceniu powódki do pracy na poprzednich warunkach, mimo że roszczenie jest nieuzasadnione w świetle braku celowości wynikającej z braku zaufania pracodawcy do powódki, a także jej skonfliktowania z innymi pracownikami pozwanego; 5) art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c., art. 316 k.p.c., przez sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego i nierozważenie wszechstronnie przez Sąd drugiej instancji zebranego materiału dowodowego; 6) art. 382 k.p.c., przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na całkowitym pominięciu przez Sąd drugiej instancji części zebranego w sprawie materiału, w tym zeznań świadków relacjonujących o okolicznościach świadczących o konfliktowych cechach osobowościowych powódki, obaw co do jej powrotu do pracy.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania podano, że skarga zasługuje na przyjęcie jej do rozpoznania, ponieważ jest oczywiście uzasadniona. Zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza przepisy prawa materialnego - art. 45 § 2 k.p., art. 25 ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym w związku z art. 8 k.p., art. 47 k.p. w związku z art. 25 ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym w związku z art. 8 k.p. oraz przepisy postępowania w sposób, mający istotny wpływ na wynik sprawy - art. 477¹ k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c., art. 316 k.p.c., art. 382 k.p.c.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódka wniosła o oddalenie skargi oraz zasądzenie od skarżącego na jej rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Uregulowana w Kodeksie postępowania cywilnego instytucja skargi kasacyjnej ma charakter nadzwyczajnego środka zaskarżenia, czego wyrazem jest między innymi istotne ograniczenie dostępności tego środka pod względem dopuszczalnych jego podstaw. Pomimo pozostawienia w art. 398³ § 1 k.p.c. możliwości zaskarżenia orzeczenia z powodu naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie oraz z powodu naruszenia przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, zakres tych zarzutów w odniesieniu do wszystkich podmiotów uprawnionych do wniesienia skargi został ograniczony. Zgodnie bowiem z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Oznacza to jednoznaczne określenie funkcji Sądu Najwyższego, który jako sąd kasacyjny nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna (podobnie jak uprzednio kasacja) nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2008 r., III UK 6/08, LEX nr 469183). Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. wówczas, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

W rozpoznawanej sprawie skarżący powołał się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wskazując, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Ustosunkowując się do przywołanej przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy stwierdzić, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego przesłanka ta wynika zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100, czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Przy czym przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133; z dnia 17 maja 2018 r., IV CSK 599/17, LEX nr 2499804). Skarżący musi więc wykazać, że następstwa wytkniętej w skardze wadliwości postępowania i orzekania były tego rodzaju (bądź skali), że kształtowały one lub współkształtowały treść kwestionowanego w sprawie orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 lutego 1997 r., I CKN 57/96, OSNC 1997 nr 6-7, poz. 82; z dnia 24 października 2006 r., II PK 38/06, LEX nr 950620 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 marca 2006 r., I CSK 63/05, LEX nr 179971; z dnia 5 grudnia 2007 r., II PK 103/07, LEX nr 863973; z dnia 16 czerwca 2011 r., III UK 213/10, LEX nr 950436; z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK

573/17, LEX nr 249707). Utrwalony jest także pogląd, że skoro zgodnie z art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów i oceny dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, to i o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie można wnioskować na podstawie zakwestionowania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 września 2012 r., V CSK 529/11, LEX nr 1222170 oraz z dnia 13 lutego 2014 r., I UK 408/13, LEX nr 1646932). Stąd w razie powoływania się na przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. skarżący powinien wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia. Nie jest dopuszczalne przenoszenie argumentacji służącej wykazaniu przyczyny kasacyjnej do uzasadnienia podstaw kasacyjnych ani odwoływanie się do tego uzasadnienia, podstawy skargi bowiem są badane dopiero przy rozpoznawaniu skargi, po jej przyjęciu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2018 r., III CSK 337/17, LEX nr 2483656 czy z dnia 11 kwietnia 2018 r., II UK 277/17, LEX nr 2490632).

Podsumowując powyższy watek rozważań należy stwierdzić, że skarżący nie wykazał wystąpienia tak rozumianej „oczywistej zasadności skargi”. Po pierwsze, nie można nie zauważyć, że wywód mający wykazać kwalifikowany charakter naruszenia przepisów prawa materialnego oraz procesowego jest powtórzeniem uzasadnienia podstaw kasacyjnych, a o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować jedynie argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw, ponieważ obowiązkiem skarżącego jest wykazanie kwalifikowanego naruszenia przepisów powołanych we wniosku. Po drugie, argumenty mające przekonać o oczywistej zasadności skargi sprowadzają się w istocie do zakwestionowania ustaleń faktycznych, poczynionych przez Sady obu instancji, z których wynika, że nie występują okoliczności uzasadniające twierdzenie skarżącego, iż niecelowym jest przywrócenie powódki do pracy. Natomiast odwoływanie się do art. 233 k.p.c. jest nieskuteczne ze względu na ograniczenia ustawowe wynikające z art. 398³ § 3 i z art. 398¹³ § 2 k.p.c. O oczywistej zasadności skargi nie może zatem świadczyć twierdzenie skarżącego, że „zgromadzony w sprawie materiał wskazuje na fakt, iż powódka jest osoba apodyktyczną, konfliktową, bezkompromisową. Praktycznie przez cały okres jej

zatrudnienia zdarzały się sytuacje, w ramach których dochodziło do nieporozumień między nią a pracownikami. Tego rodzaju sytuacje wynikały przede wszystkim ze sposobu bycia powódki”. Powyższe twierdzenie pozostaje w sprzeczności ze stanowiskiem Sądów *meriti*, z którego wynika, że „skarżący nie wykazał, aby którekolwiek z zachowań powódki może obiektywnie zostać uznane za naganne”. Warto w tym miejscu także nadmienić, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, iż ochrona zatrudnienia z tytułu funkcji radnego jest uprawniona i uzasadniona nie tylko wtedy, gdy przyczyna wypowiedzenia (rozwiązania) stosunku pracy łączy się z tą funkcją. Brak zgody rady gminy z art. 25 ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym może obejmować również inne przyczyny wypowiedzenia. Wówczas pracodawca narusza ten szczególny przepis, a to oznacza, że sąd nie można stosować art. 45 § 2 k.p., gdyż regulację tą wyłącza art. 45 § 3 k.p. (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2018 r., III PK 9/17, LEX nr 2440456). Taką możliwość stwarza dopiero zastosowanie art. 477¹ k.p.c., zgodnie z którym jeżeli pracownik dokonał wyboru jednego z przysługujących mu alternatywnie roszczeń, a zgłoszone roszczenie okaże się nieuzasadnione, sąd może z urzędu uwzględnić inne roszczenie alternatywne w powiązaniu z art. 8 k.p. Wówczas jednak ocena czy w konkretnym przypadku ma zastosowanie norma art. 8 k.p., mieści się w granicach swobodnego uznania sędziowskiego. Sfera ta w ramach postępowania kasacyjnego może podlegać kontroli tylko w przypadku szczególnie rażącego i oczywistego naruszenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 września 2012 r., I UK 211/12, LEX nr 1675265 czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2011 r., II PK 89/10, LEX nr 737386).

Z kolei w kwestii oceny niecelowości przywrócenia do pracy w kontekście konfliktu między pracownikiem żądającym przywrócenia a pracodawcą, przełożonymi lub innymi pracownikami, podkreślić trzeba, że w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego, nie każdy konflikt uzasadnia wniosek o niecelowości przywrócenia pracownika do pracy, lecz tylko konflikt poważny, długotrwały, głęboki, a przede wszystkim zawiniony przez pracownika lub powstały na tle dotyczących go okoliczności (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 12 października 2017 r., I PK 300/16, LEX nr 2370770; dnia 2 października 2012 r.,

II PK 54/12, Monitor Prawa Pracy 2013 nr 5, poz. 253-255; z dnia 25 lipca 2006 r., I PK 56/06, Monitor Prawniczy nr 2007 nr 4, poz. 206; z dnia 28 lipca 1999 r., I PKN 110/99, OSNAPiUS 2000 nr 21, poz. 780; z dnia 19 listopada 1997 r., I PKN 374/97, OSNP 1998 nr 17, poz. 508), czego w rozpoznawanej sprawie nie ustalono. W konsekwencji skarżący nie wykazał, by zaskarżone orzeczenie było dotknięte tego rodzaju kwalifikowaną wadą prawną, która mogłaby być uznana za elementarną lub oczywistą, a która by uzasadniała jego twierdzenie o oczywistej zasadności wniesionej skargi kasacyjnej w zakresie naruszenia wskazanych we wniosku przepisów.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz oddalił wniosek powódki o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, ponieważ z treści wniosku zgłoszonego w odpowiedzi na skargę kasacyjną nie wynika, aby powódka domagała się zasądzenia kosztów postępowania kasacyjnego w przypadku nieprzyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Żądanie zasądzenia kosztów w postępowaniu kasacyjnym odnosiło się wyłącznie do wydania przez Sąd Najwyższy wyroku oddalającego skargę w razie przyjęcia jej do rozpoznania.